

Försvarsnihilismen och den borgerliga fredsrörelsen

Karl Fernström

1906

Åtalsraseriets vidriga djäfvul har fått blodig tand, och offer efter offer kastar den sig öfver. Frihetens och fredens kämpar släpar den i fångelserna. På dem, som höjer sitt skri mot förtryckarna, skall munkafle läggas!

Arbetareungdomens agitation mot militarismen har väl kräft flera offer i Sverige än någon annan idé. Och dock stå vi ännu blott vid vårt arbetes början. I vår strid för att rycka bort de maktägandes starkaste värn, har hvad som hittills gjorts, endast varit en förpostfäktning. Hvad striden kommer att kosta innan den förts till sitt slut, är ännu omöjligt att förutse.

Freds- och afväpningstanken är, som vi veta, ingalunda ny i vårt land. Långt innan den socialistiska ungdomsrörelsen börjat sin agitation mot militarismen och försvarsväsendet har det funnits - visserligen ej en organiserad borgerlig freds-rörelse, ty denna är af tämligen sen datum - men väl enskilda borgerliga fredskämpar, som i tal och skrift oförskräckt sjungit ut sin mening, och detta många gånger på ett sätt som säkerligen skulle ha upptagits tämligen illa af en åtalsrasande justitieminister, om det kommit från ungsocialistiskt håll. Vi hugga som profbit ett litet citat ut den kristligt fredsvänliga kalendern »Fredsfanan»:

»I unge män, som äro destinerade till kanonmat, sen ut öfver jorden. Lockar inte lifvet, när man är ung och stark, när sol och hälsa och kärlek lyser på lefnadsstigen? Hvarför då välja krigarens hemska yrke, den bana som leder till mörker och död? Först då *hvarje man blir srå medveten om sitt människovärde, att han absolut nekar att låta slakta sig och att själf slakta - då blir krig omöjligt.*»

Kan ej detta tagas som en indirekt uppmaning till försvarsvägran? Jo, det är nog fara värdt. Men dock ha aldrig så vidt jag känner, någon af de borgerliga fredsvännerna fallit offer för »rättvisan». Och förklaringen är lätt begriplig.

Om också den borgerliga freds-rörelsen, lika väl som vår militär-agitation, har till syfte att få bort militär-väsendet, är det - som jag strax skall söka visa - en grundväsentlig skillnad såväl beträffande *ändamålet* som framför allt i fråga om *sättet* att nå detta syfte.

Den borgerliga freds-rörelsens hela innebörd karaktäriseras kort och träffande i fru Wicksells broschyr: »Freds-rörelsen» så här: »Fredsfrågan är frågan om krigs ersättande med skiljedom».

Om också vi ungsocialister äro fullkomligt ense med de borgerliga fredsvännerna däri, att vi afsky kriget och sträfva efter att tvister folken emellan komma att lösas på rättens, ej på våldets väg, - jag förutsätter här att vi skulle få ett helt på nationell basis grundadt samhället utan militär - så hvilar dock vår agitation på en vida bredare grund: för oss är kampen mot militarismen en lifsfråga i kampen mot de bestående samhälls-rättvisorna, hvars säkraste stöd militären är, eller i allt fall afsedd att vara. Här träder således vårt för de maktägande ytterst farliga socialistiska syfte fram: *Vi vilja genom vår agitation bland militärerna beröfva våra förtryckare deras försvarare - vi vilja göra dem försvarslösa. Och lyckas vi detta, då är vår strid vunnen.*

Men den borgerliga freds-rörelsen önskar ej - och kämpar ännu mindre för - införandet af ett socialistiskt samhälle; och därför innebär den ingen fara för de maktägande.

Minst lika starkt framträder skillnaden, då frågan gäller sättet för militär-agitationens bedrivande. De borgerliga fredsvännerna vilja göra fredsfrågan till en parlamentsfråga, och - jag bör kanske anmärka det, fast det inte direkt hör hit: den socialdemokratiska ungdomsrörelsen har, beklagligt nog, låtit locka sig att i detta fall helt segla i den borgerliga freds-rörelsens kölvatten.

Att den socialistiska ungdomsrörelsen på ett så kraftigt sätt ställer sig i opposition mot detta försök att förfuska en stor sak, är helt naturligt. Ty äfven de, som, i olikhet med mig och säkerligen ett stort antal klubb-kamrater landet rundt, tro att något kan vinnas på parlamentarismens väg, borde väl dock kunna inse, att så

länge de maktägande sitta inne med majoriteten i riksdagen, skola de, hvilka eftergifter de för öfrigt må göra, aldrig godvilligt utlämna sitte nda effektiva vapen: militären. Man kommer väl då snarare att använda militären för att skydda sin majoritet, om den verkligen skulle komma i fara.

Vi föra vår agitation på en helt annan basis: genom föredrag och skrifter söka vi förmå proletären i vapenrocken att stå solidarisk med proletären i blusen, vi söka, genom upplysningens propaganda att göra det omöjligt att få rekryter till hären; och mot den allmänna värnplikten sätta vi organiserad eller enskild värnpliktsvägran. Att vår sålunda förda propaganda har varit verksam ge oss de maktägande nästan dagligen intyg på, lika väl som vår egen erfarenhet gör det. Men »om fredsfrågans behandling i och af parlamenten är ej just mycket att säga», för att nu åter citera fru Wicksell.

Rakt i strid mot försvarsnihilism hålla en stor del borgerliga fredsvänner på »det nationella försvaret», »nödvärnsrätten» eller vill ha bort militären, men håller på försvaret. Härliga konsekvens! Hur stark är då tron på skiljedomstanken?

Vi ha dock ett vida effektivare maktmedel att visa hän på, som kan kufva äfven den starkaste stormakt, och det maktmedlet heter: *arbetarnes internationella solidaritet*. Det är dock den, som kommer att göra framtidens krig omöjliga.

Till slut blott några ord om förhållandet mellan försvarsvurmen och den borgerliga freds rörelsen. Ännu en gång vill jag citera fru Wicksell, därför att hon, såsom själf tillhörande den borgerliga freds rörelsen, kanske bättre än någon annan lyckats förtydliga dess sträfvan. Hon säger, denna gång i en annan af sina broschyrer om freds rörelsen: »Bådas (d. v. s. försvarsrörelsen och freds rörelsen) uppgifter ha varit direkt stridande mot hvarandra, fast båda vanligen drifvit sin agitation under mycken ömsesidig höflighet».

Mycken höflighet var det ja! Och detta förefaller nästan naturligt, då man betänker, att den borgerliga freds rörelsen som en af sina främste märkesmän i Sverige räknar 1:sta kammarledamoten och majoren Claes Adelsköld. »Den ena korpen hackar inte gärna ut ögonen på den andra», finns det visst ett ordspråk som säger! Och tack vare den höfligheten är det också, som de maktägande kunna se litet mellan fingrarna, då någon af den freds rörelsens medlemmar, såsom exempelvis den jag i början af min artikel citerade, råka vara litet för frispråkiga då och då.

Men jag tror mig ha sagt nog för att ha tillräckligt motiverat det påståendet, att den borgerliga freds rörelsen är en **humbug**, och det behöfs verkligen att säga detta så tydligt som möjligt just nu, då en eller annan nedlåtande nick till oss från det hållet kanske håller på att förvrida omdömesförmågan hos en del godt folk.

Det Anarkistiska Biblioteket

Karl Fernström
Försvarsnihilismen och den borgerliga freds rörelsen
1906

Tidningen Brand #12 1906

sv.anarchistlibraries.net